

การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ
สถาปัตยกรรมพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง¹
A Study of Community Identity as a Guideline for
Architectural Design at Palian River Basin, Trang Province¹

สาทิณี วัฒนกิจ^{2*} และณัฐนิภรณ์ น้อยแสงี่ยม³
Satinee Wattanakit^{2*} and Nattaneeporn Noisangiam³

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การค้นหอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรมและผังภูมิทัศน์ชุมชน พื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง

² ผศ., คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา 90000

³ ผศ.ดร.,คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา 90000

¹ This Article is Part of Research Project in Title “Finding Identity of Community to Architectural and Urban Landscape Design Guideline of Palian River Trang Province.

² Asst. Prof., Faculty of Architecture, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla, 90000, Thailand

³ Asst. Prof. Dr., Faculty of Architecture, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla, 90000, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: n_satinee@hotmail.com

(Received: February 8, 2021; Revised: July 3, 2021; Accepted: July 12, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร การทบทวนวรรณกรรม การสำรวจ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยศึกษาพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอกันตัง อำเภอย่านตาขาว และอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลที่ได้สู่การนำเสนอแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง มีความโดดเด่นด้านภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะ ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ป่าจาก และป่าโกงกาง ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอันดับ 4 ของประเทศไทย วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแบบผสมผสานระหว่างไทยพุทธ ไทยมุสลิม และจีน รายได้และเศรษฐกิจในชุมชนเกิดจากการประกอบอาชีพการเก็บหอยปะ และผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้ (จาก) การพึ่งพิงระหว่างชุมชนและฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ก่อให้เกิดรูปแบบสภาพแวดล้อมและรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เอื้อต่อวิถีชีวิต การเสนอแนะแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมนั้นจึงให้ความสำคัญกับ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชน ภายใต้แนวคิด 1) ฐานทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ สู่แนวคิดหลักในการออกแบบที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 2) วิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชน ที่เกิดจากฐานทรัพยากรชุมชน และ 3) อัตลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ วัสดุ สี ลวดลายที่เกิดจากทรัพยากรในชุมชน ได้แก่ จาก

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ชุมชน สถาปัตยกรรมชุมชน ลุ่มน้ำปะเหลียน

Abstract

This research aimed to study of community identity in Palian Basin, Trang Province as a guideline for architectural design that promotes community tourism, literature reviews, surveying and structured interview. The research was investigated in 3 districts: -Kantang, Yantakao and Palian. The results could be presented as a guideline for an architectural design that was consistent with the community identity in order to promote the tourism. The results of the study revealed that the community in Palian River Basin, Trang Province, was geographically distinguished, especially its natural resources. The Nipa palm and mangrove forests here are the 4th most plentiful in Thailand. The way of life in the community exposes a cultural assimilation of Thai Buddhists, Thai Muslims and Chinese. In addition, according to the economy of the community, people do the fishing of Hoi Pa, called Meretrix Lusoria in science, and make products from wasted Nipa palms. The dependence between the community and the existing natural resources has brought about the environment and architectural style that contributes to the way of life. Therefore, the proposed design must focus on the living, culture and traditions of the community within the concepts of 1) natural resources in the community that seem pretty unique, 2) way of life and culture from the community resources, and 3) identity of the community i.e. material, color, pattern caused by a prominent resource in the community, which is Nipa Palm.

Keyword: Community Identity, Community Architecture, Palian River Basin

บทนำ

จากยุทธศาสตร์ชาติ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นยุทธศาสตร์ สร้างความหลากหลายในการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทำให้ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ชุมชนรื้อฟื้น อนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนเอง

ลุ่มน้ำปะเหลียนถือเป็นแหล่งทรัพยากรชายฝั่งที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดตรัง เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งชุมชนเองได้ใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรของลุ่มน้ำปะเหลียนทั้งในด้านการอยู่อาศัยและการประกอบอาชีพ เป็นแหล่งทำกินและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จากความหลากหลายของแหล่งทรัพยากรและศักยภาพของพื้นที่ ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และทางชุมชนมุ่งหวังที่จะรักษาฐานทรัพยากรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจ และการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน เกิดการพัฒนาชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียนสู่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้มีความยั่งยืน เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน และการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวสู่ชุมชน

ชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพหุวัฒนธรรม ผสมผสาน ระหว่างไทยพุทธ ไทยมุสลิม และจีน ยึดถือการดำเนินชีวิตจากฐานทรัพยากรในลุ่มน้ำปะเหลียนเป็นหลัก เห็นถึงวิถีชีวิตชุมชนบริเวณลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของชุมชน ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชนนั้น เป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ก่อตัวขึ้นมา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งนั้น ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งวิถีชีวิตชนบทธรรมนิยมและประเพณี นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของชุมชน [1] การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในอันดับต้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวเลือกเป็นจุดหมายปลายทาง เนื่องจากมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทั้งเชิงประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม จากสถิติพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง [2] โดย กระแสของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้น โดยวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวดังกล่าวเพื่อเป็นการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพสังคม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นรูปแบบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และการรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน อีกทั้งสภาพแวดล้อมกายภาพ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่แสดงออกถึงตัวตนของชุมชน นั่นคือ อัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งอัตลักษณ์ทางด้านสถาปัตยกรรมเป็นสิ่งที่ช่วยแสดงถึงเอกลักษณ์และแรงจูงใจให้กับย่าน และยังเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างคุณค่าในเชิงวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ [3]

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต ส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน และชุมชนยังคงอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่เด่นชัด ผลการวิจัยที่ได้นำไปสู่การนำเสนอรูปแบบด้านสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดด้านอัตลักษณ์

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและศึกษาข้อมูลด้านอัตลักษณ์ และได้พบว่า อัตลักษณ์ชุมชน มีลักษณะหรืออัตลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนนั้น ๆ สามารถบ่งชี้ลักษณะบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้น ๆ ได้ [4] สามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีด้านอัตลักษณ์ ได้ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีอัตลักษณ์สถานที่ (Place Identity) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของสถานที่และสิ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ เพื่อหาคุณลักษณะที่แท้จริงของพื้นที่นั้น ๆ เกิดเป็นความสัมพันธ์ 3 ประการ [5] ดังนี้

1) ลักษณะทางกายภาพ มีลักษณะเป็นองค์ประกอบทางโครงสร้างด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ รูปแบบของชุมชนมีลักษณะที่เด่นชัด ทั้งด้านทางภูมิศาสตร์ โดยมีอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และลักษณะทางสถาปัตยกรรม

2) ระบบกิจกรรมบนพื้นที่ เป็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ ลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางกายภาพของชุมชน เห็นความเด่นชัดและบ่งบอกถึงความสำคัญของกิจกรรม ที่ชุมชนได้ปฏิบัติ

3) สัญลักษณ์ของสถานที่ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของสถานที่ สามารถสร้างการรับรู้ที่แท้จริงเพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะของสถานที่และการอ้างอิงสถานที่ได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

ฮอล [6] อ้างถึงใน ฉลาดชาย รมิตานนท์ ว่า “อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นลอย ๆ แต่ก่อตัวขึ้นมาภายในวัฒนธรรม ณ ช่วงเวลาใด เวลาหนึ่ง ซึ่งวัฒนธรรมนั้นเป็นโครงสร้างทางสังคมที่ไม่หยุดนิ่งตายตัว ซึ่งเป็นวงจรที่เรียกว่า วงจรแห่งวัฒนธรรม” ดังนั้น อัตลักษณ์จึงถูกผลิต ถูกบริโภค และถูกควบคุมจัดการภายใต้วัฒนธรรม พร้อมกับการสร้างความหมายต่าง ๆ ผ่านระบบการสร้างภาพตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งต่าง ๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลาย ที่สามารถนำไปสร้างเป็นอัตลักษณ์ได้ จากประเด็นที่ศึกษาข้างต้นนั้น เพื่อที่จะวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างลักษณะทางกายภาพ วิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน และการรับรู้อัตลักษณ์ของสถานที่ ที่จะนำไปสู่การสร้างการสอดคล้องระหว่างอัตลักษณ์ของชุมชนและความต้องการของชุมชน

แนวคิดด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม ภูมิทัศน์ และพื้นที่ว่าง

ความสัมพันธ์ระหว่างสถาปัตยกรรม ภูมิทัศน์ และพื้นที่ว่าง ในเชิงพฤติกรรมมนุษย์และสภาพแวดล้อม เป็นลักษณะการออกแบบและวางแผนเพื่อให้เกิดการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ ที่สะท้อนออกมาในงานสถาปัตยกรรม ดังที่ วิลลิสทรี ทรายกรู [7] ได้กล่าวถึงพฤติกรรมมนุษย์ย่อมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกายภาพ และสภาพแวดล้อมกายภาพมีส่วนในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นงานออกแบบและวางแผนซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบสภาพแวดล้อมกายภาพ ดังนั้น การออกแบบสถาปัตยกรรมจึงต้องคำนึงถึงที่ว่าง รูปทรง ความงาม ประโยชน์ใช้สอย เทคโนโลยี ฯลฯ อีกทั้ง บริบทสภาพแวดล้อมกายภาพมีการตอบสนองโดยจะสะท้อนออกมาในลักษณะของบริบท ที่ว่าง พื้นที่ว่าง ภูมิทัศน์ พืชพรรณ ธรรมชาติ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ฯลฯ

แนวคิดด้านการมีส่วนร่วม

เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างนักวิจัยกับชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้ทางชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ดังที่ เฉลียว บุรีภักดี (2012) [8] ได้จำแนกตามมิติระดับการมีส่วนร่วมใน 3 รูปแบบดังนี้

1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่มีความไม่เท่าเทียมกันในเชิงอำนาจ

2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในลักษณะที่มีการแสดงความคิดเห็นในบางส่วน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะนี้เกิดจากการกำหนดนโยบายของทางภาครัฐ แต่อาจจะไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ

3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ถือเป็นการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงจากการเรียนรู้ร่วมกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้ทราบถึงอัตลักษณ์ชุมชน เป็นการแสดงถึงรากเหง้าหรือวิถีชีวิต วัฒนธรรมทางสังคมที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนนั้น หลอมรวมและยึดถือเป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันมาเนิ่นนานของชุมชนนั้น ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้ได้ทำการศึกษาอัตลักษณ์ทางกายภาพ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียน และถอดอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นรูปแบบ ไปสู่การออกแบบทางสถาปัตยกรรม โดยชุมชนเข้ามามีแบบส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) คือ ชุมชนสามารถนำเสนอความคิด แสดงข้อคิดเห็นในทุกกระบวนการ

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านกายภาพ ของพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง
2. ศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง
3. เสนอแนะแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสำรวจลักษณะทางกายภาพของชุมชนชุมชน พื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอย่านตาขาว อำเภอปะเหลียน และอำเภอกันตัง จังหวัดตรังมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลภาคเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา ทั้งด้านอัตลักษณ์ชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน และลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วิถีชีวิต

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษานโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา เพื่อกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ และนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรม

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลโดยการลงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ และการประชุมสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เจาะลึกประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของชุมชน โดยเลือกวิธีเจาะจง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสถาปัตยกรรม และนักวิชาการ จำนวน 2 ท่าน

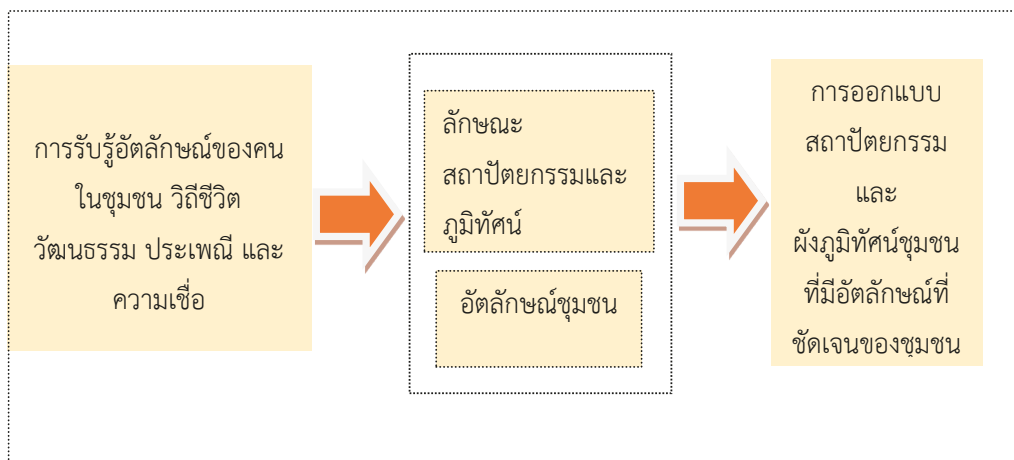
2) การสังเกตการณ์ ผู้วิจัยใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมสำหรับการสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน

3) การประชุมสนทนากลุ่ม เป็นการระดมสมองและอภิปรายในเรื่องอัตลักษณ์ชุมชนและแนวทางการออกแบบรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชนจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละครั้ง จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น ยังใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น การจดบันทึกภาคสนาม การบันทึกเสียง การถ่ายภาพนิ่งตามประเด็นของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และอภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมชุมชน ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

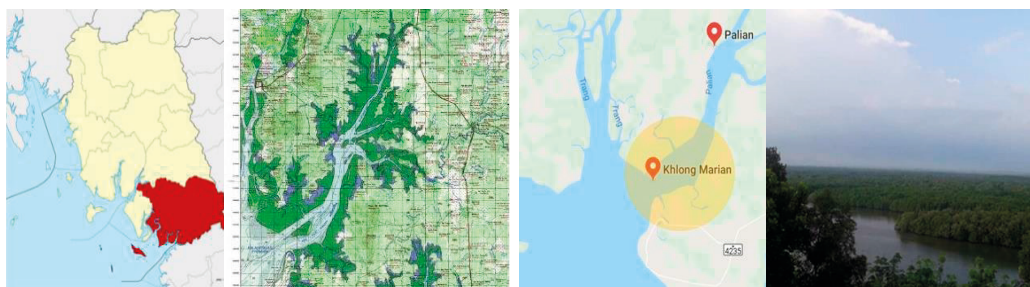
พื้นที่ศึกษา

บริบทพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน

แม่น้ำปะเหลียน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล มีความยาวประมาณ 58 กิโลเมตร มีลำน้ำสาขาที่สำคัญ 7 สาย ได้แก่ คลองปะเหลียน คลองลำแลง คลองลำปลอก คลองห้วยด้วน คลองลำพิกุล คลองโพรงจระเข้ (คลองไหญ่) และคลองลำขาน แม่น้ำนี้ไหลผ่านท้องที่ในจังหวัดตรัง 4 อำเภอ คือ อำเภอย่านตาขาว อำเภอปะเหลียน อำเภอกันตัง และอำเภอหาดสำราญ แล้วไหลลงสู่ทะเลอันดามันที่ปากแม่น้ำปะเหลียน อำเภอปะเหลียน และอำเภอกันตัง ลุ่มน้ำปะเหลียน จัดเป็นระบบนิเวศ 3 น้ำ คือ ระบบนิเวศน้ำจืด ระบบนิเวศน้ำกร่อย และระบบนิเวศน้ำเค็ม บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนที่เป็นหัวใจ

สำคัญของชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะผืนป่าชายเลนในพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนกว่า 20,000 ไร่ ป่าจากกว่า 5,000 ไร่ กลายเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อนและพันธุ์สัตว์เฉพาะถิ่น สร้างอาชีพให้แก่ชุมชนบริเวณลุ่มน้ำปะเหลียนมากกว่า 2,000 ครัวเรือน ที่ได้พึ่งพาป่าชายเลน ป่าจาก และทรัพยากรบริเวณลุ่มน้ำปะเหลียน โดยเฉพาะหอยตลับ และหอยนางรมธรรมชาติ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีความโดดเด่นมากที่สุดในบริเวณลุ่มน้ำปะเหลียน

ฐานอาชีพของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน ทั้ง 4 ตำบล ส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักและอาชีพรองควบคู่กัน อาชีพที่สำคัญ คือ การเกษตร (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (การเลี้ยงกุ้งทะเล การเลี้ยงปลากระชัง) การทำการประมงชายฝั่ง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน และรับจ้างทั่วไป โดยมีทรัพยากรที่สำคัญพื้นที่ป่าชายเลน และพื้นที่ป่าจาก ซึ่งเป็นแหล่งสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรอื่น ๆ นอกจากนี้ในพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนพบสัตว์น้ำที่มีความโดดเด่นมาก คือ หอยตลับ หอยนางรม ปูแสม ปูดำ ความมั่งหวังของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน คือ ต้องการรักษาสถานที่ทรัพยากรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจ และการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียนสู่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้มีความยั่งยืน เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน และการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวสู่ชุมชน การเพิ่มมูลค่าด้านผลผลิตในชุมชน

ภาพที่ 2 พื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง
ที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog>

ผลการศึกษา

ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

จากการลงพื้นที่สำรวจทั้งพื้นที่ทางบกและทางน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกันตัง อำเภอย่านตาขาว และอำเภอปะเหลียน การเก็บข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยการสำรวจ และการถ่ายภาพ ของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การเก็บข้อมูลอัตลักษณ์ของพื้นที่ ด้านสถาปัตยกรรม วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน โดยการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการทวนสอบข้อมูลเพื่อความถูกต้อง จากตัวแทนและผู้นำชุมชนด้วยการจัดเวทีสามธารณะ

ภาพที่ 3 อาชีพประมงพื้นบ้าน การหาหอยปะ

ภาพที่ 4 วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณี

ข้อมูลด้านอัตลักษณ์ชุมชน

จากการสำรวจอัตลักษณ์ชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนพบว่า อัตลักษณ์ชุมชนทั้ง 3 แหล่งมีความใกล้เคียงกัน เนื่องจากชุมชนมีวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรในลุ่มน้ำปะเหลียน สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ได้รับอัตลักษณ์ชุมชนที่โดดเด่นที่สุดในพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน ได้แก่ พื้นที่บ้านวังวน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้ มีลักษณะทางกายภาพที่มีรูปแบบการตั้งถิ่นฐานเป็นแนวยาวขนานไปกับชายฝั่งของแม่น้ำปะเหลียน และการตั้งถิ่นฐานเป็นแนวยาวตามลักษณะของเส้นทางคมนาคมภายในหมู่บ้านทั้ง 2 ฝั่ง ทั้งทางบกและทางน้ำลักษณะรูปแบบเศรษฐกิจของชุมชนมีการประกอบอาชีพผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้ (จาก) โดยมีการตั้งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการแยกตามประเภทผลิตภัณฑ์ เช่น ดีหมา ไบจาก เครื่องจักสาน เป็นต้น นอกจากนี้ ชุมชนบ้านวังวนยังประกอบอาชีพการเก็บหอยปะเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้ดีให้แก่ชุมชนรูปแบบสถาปัตยกรรมปลูกสร้างขนานยาวไปกับลุ่มน้ำปะเหลียน วัสดุประกอบอาคารและโครงสร้างส่วนใหญ่หาได้จากในพื้นที่ เช่น หลังคาและผนังตึกจาก เสาไม้โกงกาง เป็นต้น

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชน

อัตลักษณ์ชุมชน	ผลการวิเคราะห์
ทรัพยากร	<div></div> <p>ทรัพยากรที่โดดเด่นในพื้นที่ ได้แก่ ป่าจากและป่าโกงกาง ซึ่งเป็นป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอันดับ 4 ของประเทศไทย และแหล่งผลิตใบยาสูบอันดับต้น ๆ ของประเทศ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ จาก ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบพึ่งพาจากฐานทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นจุดเด่นและเป็นพื้นที่หวงแหนของคนในชุมชน</p>
วิถีชีวิต วัฒนธรรม	<div></div> <p>คนในชุมชนมีการอาศัยร่วมกันระหว่างไทยพุทธ ไทยมุสลิม และจีน ซึ่งมีวิถีชีวิต พหุวัฒนธรรม บนพื้นฐานอาชีพประมง ทำการเกษตร และจักสาน ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน และประกอบอาชีพบนฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น</p>

อัตลักษณ์ชุมชน	ผลการวิเคราะห์
รูปแบบ สถาปัตยกรรมและ วัสดุ	
	<p>รูปแบบสถาปัตยกรรมบ้านเรือน ปลูกอยู่ริมลุ่มน้ำปะเหลียน ลักษณะอาคารเป็นเรือนพื้นดินของชุมชนลุ่มน้ำ ยกใต้ถุนให้อยู่เหนือน้ำพบว่า วัสดุที่ใช้ประกอบอาคารเป็นวัสดุที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เช่น จาก นามาสานเป็นตับและเสื่อ ใช้สำหรับผนังและหลังคาไม้โก่งก้านมาเป็นโครงสร้างหลักของอาคาร ได้แก่ เสาและคาน และผสมผสานด้วยวัสดุอื่น ๆ เช่น สังกะสี</p>

การจัดเวทีเชิงปฏิบัติการ

อัตลักษณ์ของชุมชนมาพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรม

จากการลงสำรวจพื้นที่ในชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุมกลุ่ม เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ในการเข้าร่วมจากภาคประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ และระดมความคิด ในการทวนสอบอัตลักษณ์ของชุมชน ผ่านรูปแบบของวิถีชุมชน วัฒนธรรมประเพณี และฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เกิดจุดเด่นที่ชัดเจนของพื้นที่บ้านวังวน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง คือ เอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ ที่โดดเด่นบนฐานทรัพยากรที่มีในลุ่มน้ำปะเหลียน ทั้งป่าโกงกาง ป่าจาก และการเก็บหอยปะ จากการสัมภาษณ์ บังเหียด หมุดเหล็ก (2020) [9] ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลวังวน ต่อบุคคลชุมชน “ต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และใช้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ ป่าจาก ป่าโกงกาง เพราะป่าชายเลนเป็นสมบัติอันล้ำค่าที่ชุมชนใช้พึ่งพิงอยู่ เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังวน”

การประชุมครั้งที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแบบร่างแนวคิดทางการออกแบบสถาปัตยกรรมต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะและระบุความต้องการ โดยทางชุมชนได้เสนอพื้นที่กิจกรรมส่วนกลาง เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มพื้นที่บริการอาหาร พื้นที่ห้องน้ำ และพื้นที่ห้องประชุมย่อย

การประชุมครั้งที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อคืนข้อมูลและประเด็นข้อเสนอแนะจากการจัดประชุมครั้งที่ 1 มาปรับปรุงรูปแบบสภาพแวดล้อมและรูปแบบสถาปัตยกรรม โดยมีข้อเสนอแนะและปรับปรุงจากการประชุมครั้งที่ 1

ผลสรุปจากการจัดเวทีเชิงปฏิบัติการ ด้านอัตลักษณ์ชุมชน รูปแบบสถาปัตยกรรม แนวคิดในการออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ได้แก่ การอยู่ร่วมกัน การพึ่งพากันของชุมชนกับฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ให้เกิดรูปแบบสภาพแวดล้อมและรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เอื้อต่อวิถีชีวิต และการอยู่อาศัยทั้งคนในชุมชน และธรรมชาติ ด้วยการนำวัสดุและรูปแบบธรรมชาติของป่าจากและป่าโกงกาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ใช้พื้นที่ท่าเรือเป็นพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน
- 2) การจัดวางผัง ให้มีพื้นที่บริการ พื้นที่ห้องน้ำ พื้นที่ประชุม โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่เหมาะสม
- 3) รูปแบบสถาปัตยกรรมเกิดจากอัตลักษณ์ของชุมชนและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่

ภาพที่ 5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์เชิงพื้นที่กับการรับรู้ของชุมชน

อัตลักษณ์เฉพาะการรับรู้	วิถีชีวิต	กิจกรรมบนพื้นที่	รูปแบบ/สัญลักษณ์ของพื้นที่
การรับรู้ด้านกายภาพ	เห็นวิถีชีวิตผ่านฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ การทำจาก	ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับพื้นที่ที่เกิดกิจกรรมผ่านวิถีชีวิต อาทิ กิจกรรมจักรสาน กิจกรรมหาหอยปะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวันของคนในชุมชน	รูปแบบสัญลักษณ์พื้นที่ที่เกิดจากวิถีชีวิตและกิจกรรม และสัญลักษณ์ของคนในชุมชน ได้แก่ ป่าจาก
การรับรู้ด้านจิตภาพ	ชุมชนเชื่อมโยงประสบการณ์ในการรับรู้อัตลักษณ์ของตนเองผ่านวิถีชีวิต	รับรู้กิจกรรมผ่านวิถีชีวิตดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา	สัญลักษณ์ของป่าจาก ไปสู่ผลิตภัณฑ์ และอุปกรณ์ประกอบอาคาร ที่นำมาใช้ในชีวิตรประจำวัน

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า อัตลักษณ์เฉพาะชุมชนนั้น เกิดขึ้นจากวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชนนั้น ผ่านประสบการณ์ที่คนในชุมชนได้เรียนรู้และสืบทอดกันมา ทำให้เกิดคุณลักษณะเฉพาะชุมชน มีเอกลักษณ์โดดเด่น ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของอภิญญา [4] ที่กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ทางสังคม เป็นอัตลักษณ์เฉพาะสังคมที่บ่งบอกว่า สังคมหรือชุมชนนั้นมีความโดดเด่นอย่างไร ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ชลธิชา [10] ซึ่งกล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ชุมชนเป็นลักษณะเฉพาะถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม

การนำเสนอรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดจากอัตลักษณ์ชุมชน

ผลลัพธ์ด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ในชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกิดจากการถอดอัตลักษณ์ การอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนกับทรัพยากรในท้องถิ่น ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ของจาก ที่ชุมชนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ลักษณะของผลิตภัณฑ์ใช้ลวดลายรูปทรงเรขาคณิต เช่น ตารางสี่เหลี่ยม ตารางแบบไขว่ ลักษณะโหนดสี่ ใช้เนื้อแท้ของวัสดุ และ 2) อัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิมในชุมชน (Architectural Identity) โดยการนำใบจากมาสานเป็นตับจาก สานเป็นลวดลายเรขาคณิต ใช้ทำผนังเรือนและหลังคา ดังแสดงในภาพที่ 6

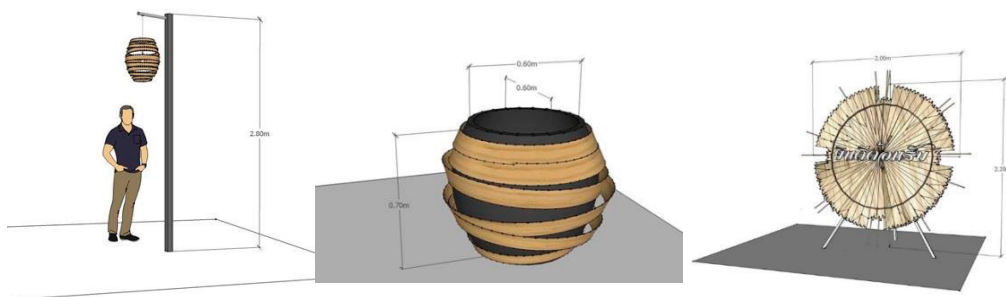
ภาพที่ 6 รูปแบบอัตลักษณ์ในชุมชน

จากอัตลักษณ์ชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน มาสู่แนวทางการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ทำเรือ โดยปรับปรุงจากอาคารและสิ่งก่อสร้างเดิมที่มีอยู่แล้ว เป็นการพัฒนาทางด้านกายภาพของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากผู้นำชุมชนและชุมชนเองมีการตื่นตัวในการพัฒนาไปสู่ชุมชนท่องเที่ยว

การนำวัสดุท้องถิ่น “จาก” ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียน มาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบสถาปัตยกรรม ด้านรูปแบบ วัสดุ โทนสี และลวดลาย รวมถึง องค์ประกอบอื่น ๆ ในงานสถาปัตยกรรม เช่น ป้ายสื่อความหมาย ถังขยะ และโคมส่องสว่างบนถนน ดังแสดงในรูปที่ 7 และ 8

ภาพที่ 7 อัตลักษณ์ชุมชนไปสู่รูปแบบสถาปัตยกรรม

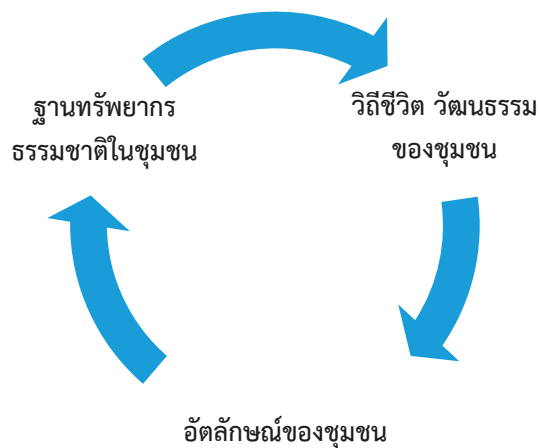
ภาพที่ 8 องค์ประกอบอื่นด้านสถาปัตยกรรม

การอภิปรายผล

อัตลักษณ์ของชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนพบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนเกิดจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของคนในชุมชน ผ่านฐานทรัพยากรในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดการรับรู้และเกิดสำนึกร่วมกัน ผ่านประสบการณ์ที่ถ่ายทอดจากอาชีพ ประเพณี ในชุมชน อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์ร่วมของชุมชนถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกัน สอดคล้องกับ Maclucci [11] โดยกล่าวว่า “อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มเป็น กระบวนการสร้างสำนึกร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งสามารถสร้างและปรับเปลี่ยนได้ โดยอาศัยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในระบบวัฒนธรรมกลุ่ม ทำให้การดำรงรักษาและการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์เกิดจากบทบาทของสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ การรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนเชื่อมโยงประสบการณ์ในการรับรู้ผ่านวิถีชีวิต”

รูปแบบสถาปัตยกรรมที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชุมชน จึงมีความสำคัญในการที่จะสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้เรื่องราว วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนนั้นๆ ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้ได้สรุปความสัมพันธ์แนวคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมโดยอ้างอิงจากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว แนวคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมต้องคำนึงถึงพฤติกรรมมนุษย์ในสภาพแวดล้อมกายภาพ ร่วมกับ แนวคิดอัตลักษณ์สถานที่สะท้อนออกมาในลักษณะ ที่ว่าง รูปทรง ประโยชน์ใช้สอย และความงาม นำไปสู่รูปแบบสถาปัตยกรรมได้ 3 ประเด็นดังนี้

- 1) ฐานทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน
- 2) ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน ที่เกิดฐานทรัพยากรชุมชน
- 3) อัตลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ วัสดุ สี ลวดลาย ที่เกิดจากทรัพยากรที่โดดเด่นในชุมชน ได้แก่ จาก

ภาพที่ 9 ความสัมพันธ์ที่แสดงแนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ของชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน คือ การอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนกับทรัพยากรในท้องถิ่น นั่นคือ คนและป่าจาก บนพื้นฐานวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตซึ่งกันและกัน ทำให้คนในชุมชนเกิดความหวงแหนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ นำไปสู่การสร้างอาชีพ รายได้ และสร้างความสามัคคี จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในชุมชนลุ่มน้ำปะเหลียน

การนำอัตลักษณ์ชุมชนมาใช้ในยกระดับเศรษฐกิจ เพื่อรองรับและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน โดยใช้หลักการออกแบบสถาปัตยกรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชน ช่วยในการพัฒนานั้นถือเป็นการต่อยอดเพื่อนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งและมีศักยภาพ ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยใช้ “ป้าจาก” ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญของชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม จนเกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชน มาเป็นแนวคิดในการออกแบบ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาการนำวัสดุที่มีอัตลักษณ์พื้นถิ่น มาใช้ในงานสถาปัตยกรรมด้านรูปแบบ และวัสดุทดแทนร่วมสมัย ที่หาได้ง่ายและมี ราคาถูกกว่า โดยยึดหลักการ เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการต่อยอดวัสดุที่เกิดจากฐานทรัพยากรชุมชนไปสู่ทางด้านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในอนาคต อีกทั้ง การนำรูปแบบสถาปัตยกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบสามารถนำรูปแบบไปตั้งงบประมาณด้วยการบรรจุโครงการดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในการจัดสรรงบประมาณการก่อสร้าง

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนงบรายได้ประจำปี 2561 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน และชุมชน ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและกิจกรรมอื่น ๆ ระหว่างดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

References

- [1] Phongnak, I. (2015). Identity of U Thong Ancient City Community Suphanburi province. *Silpakorn University Journal*, 8(3), 511-523. (In Thai)
- [2] Ministry of Tourism & Sport. (2015). *Thailand Tourism Strategy 2015-2017*. (Online). Retrieved on May 14, 2021, from https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114. (In Thai)
- [3] Issarathumnoon, W. (2015). *Documents for Teaching in Architectural and Environmental Conservation*. Bangkok: Faculty of Architecture, Chulalongkorn University. (In Thai)
- [4] Fuengfusakul, A. (2003). *Identity, Theory Review and Conceptual Framework*. Research Council Committee National Branch of Sociology. Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand. (In Thai)
- [5] Meak-on, S. (2013). Impact of Tourism on Community Identity: a Case Study of the Amphawa Community. *Academic Journal, Faculty of Architecture, Khon Kaen University*, 12, 4. (In Thai)
- [6] Hall, E.T. (1966). *The Hidden Dimension*. Garden City, N.Y., Doubleday.
- [7] Horryangkun, W. (2002). *Human Behavior and the Environment*. (3rded.). Publisher of Chulalongkorn University. (In Thai)

- [8] Bureephakdee, C. (2012). *Community Research Study*. Bureau of Higher Education Standards University department. (In Thai)
- [9] Yate Mutlhae, (Interview), Satinee.W. (Interviewer), Address: Wangwon Piers, Kantang, Trang. March 16, 2018. (In Thai)
- [10] Malaom, C. (2012). *Community Identity the Foundation for Education*. Journal of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, 9(1), 41. (In Thai)
- [11] Witoonsaritsilpa, W. (2005). *the Construction of Thai Middle-Class Identities: a Narrative Analysis of Travel Writings* [Unpublished master's thesis]. Thammasat University. (In Thai)